

„Elég nehéz, hogy egyedül vagyok” Ötvös Péter (1946–2025)

SZILASI László

SZTE BTK Magyar Irodalmi Tanszék, egyetemi docens
ORCID: 0000-0001-5837-2729

Bő negyven éve látogatom a kedd esti, szegedi régimagyaros szeánszot. Ha valami miatt nem vagyok ott, úgy érzem, kívül kerültem a művelt civilizáción. Életem tartós eleme. Ennek az az oka, hogy a régimagyaros szemináriumot egy magas, bajszos, rendkívül gyors beszédű férfi tartotta 1983-ban (harminchét éves lehetett, huszonötlet kevesebb, mint én most), és – nagy büszkeség – már októberben meghívott a kedd estére. Vigyázz magadra, azok nagyon sokat akarnak – mondta Szijj Ferenc, a költő. De Ötvös Péter azt mondta, hogy jó lesz ott magának, hát mentem, és ott maradtam.

Az elmúlt negyvenkét évet majdnem végig együtt töltöttük, amikor Bécsben élt, akkor is leveleztünk. És amikor elkezdtünk átjárni Pécsre, végtelen időket voltunk együtt, múlt az idő, de soha be nem telt. És egy alkalommal elmondta, hogy ő, majd, ha meghal, a Mikszáth Kálmán utcában szeretne nyugodni. Majd gurulj végig rajta az autóddal, és szórjad szét a hamvaimat. Jó, mondtam, oké, de miért, miért ott. Mert annak az utcának az egyik vége a Széchenyi téri liget (az ottani platánok már akkor is százévesek voltak, amikor Szegedre kerültem), a másik pedig a (a szocializmusban természetesen Marxnak nevezett) Mars téri piac. Mindig így beszélt magáról, ritkán, nehezen érthetően. De én most csak a tudományos oldaláról akarok beszélni, személyiségének arról a részéről, amit nekem megmutatott.

Amikor megismertem, az hiszem, elsősorban költészettörténész volt, a régi magyar költészet tudós kutatója. Miskolci Csulyak Istvánnal, Philipp Melanchthonnal, Illésházy Istvánnal, a legendás *Csáky-énekeskönyv*vel, valamint könyvtártörténettel foglalkozott: a régi magyar irodalom kortárs kontextusokba történő beleállításával, vagyis (Horváth Iván törekvéseitől nem függetlenül) történeti poétikával. Nagyon jó (Szegeden úgy mondjuk: *érzékeny*) szövegértelmező volt, s ez az érzékenység óhatatlanul vitte el a retorika irányába. Amikor demonstrátor voltam, együtt tanítottunk és vizsgáztattunk. Ezeket a teendőket egyedül csinálni – szerinte – értelmetlen lett volna. Én pedig egy idő után rájöttem, hogy azért beszél olyan borzasztóan gyorsan, mert rendkívül sok mondandó van a fejében: el akarja érni, és közölni kívánja az összeset, ha lehet, majdnem egyszerre.

És aztán nagy lelkesedéssel és végtelen eleganciával eltávozott Bécsbe. Ott voltam, amikor elődjével, Szajbély Mihállyal beszélgetett erről az ügyről. Olyan ember kell oda, aki na-

gyon jól ismeri a magyar irodalmat, és tökéletesen beszél németül. A kommunikáció minden szintjén, a kommunikáció minden szintjén, ismételte Péter. És ő valóban odavaló ember volt: filozófiai végzettség, magas szintű nyelvismeret (a kommunikáció minden szintjén), és olyan előélet, amely által nem csupán a régiséget ismerte, hanem a *Harmadkor* és a *Pompeji* támogatójaként a kortárs irodalomról is jelentős tudással bírt. És össze is tudta kapcsolni ezt a két vagy talán csak egy birodalmat: akkoriban kevesen tudhatták, hogy Baka István és a *Kazinczy-kódex* összetartoznak. Kultikus oktató lett Bécsben is, pedig akkoriban a Monarchia hajdani fővárosa sokakat elnyelt. Ötvös Pétert nem nyelte el: magyar germanistaként tért vissza Wienből, olyan magyar germanistaként, aki nem csupán a császárvárosig lát el. Hazatérte után minden olyan konferenciára elment (mert meghívták), aminek a címe úgy kezdődött, hogy *Deutsche sprache und*. Azt szokta volt mondani, hogy én olyan *und*-os vagyok.

És miközben (gyakran tanítványait és követőit maga köré gyűjtve) tovább írta remek értelmezéseit Balassi, Rimay, Kazinczy és Petőfi verseiről, Martin Opitz kapcsán lassan, nagyon lassan ráfordult az utolsó, összefoglaló monográfiára.¹ Végtelenül elegánsnak érzem, van benne *grandezza* és *sprezzatura*, van benne nagyság és tanult hanyagság, hogy végeredményben megírta a nagydoktori értekezését – de már a nyugdíjba vonulása után. Utolsó tudományos szöveget pedig elhalt kollégáink tiszteletére alkotta meg. És aztán néhány év múlva, egy nappal a hetvenkilencedik születésnapja előtt, meghalt maga is.

Lassan halt meg, udvariasan. Felkészített bennünket arra, hogy egyszer majd nem lesz itt. Nagyon hiányzol. Akárhol is vagy most, Péter, legyen jó ott neked.

Szeged, 2026. február

1 Ötvös Péter, *Az otthon elhagyása, félem és reménység: „Elég nehéz, hogy egyedül vagyok”*, Kulturális örökség (Budapest–Eger: Kossuth Kiadó–Eszterházy Károly Egyetem–MTA Könyvtár és Információs Központ, 2021), doi:10.36820/otthon.2021.otvos.